

Pertti Rajala

Kevään suuri kysymys

Kevään suuri kysymys on kunta- ja palvelurakennemuutos. Se vaikuttaa meidän kaikkien elämään. Aluevaihe on juuri päätyneessä, ja mitä sen jälkeen seuraa? Saammeko uuden kuntalain, joka velvoittaa toimintaan vai väljän puitelain, joka tekee uuden kunta- ja palvelurakenteen luomisen mahdolliseksi, mutta jättää vastuun kuntakentän toimijoille? Vähän jännittääkin, mitä tapahtuu!

Sosiaalialan ammattilaiset tietävät varsin hyvin, että huono kunta-rakenne ja ennen muuta huono palvelurakenne jo sinällään tuottavat sekä huonovointisuutta että huono-osaisuutta. Siksi sosiaalialan ammattilaisten ja sosiaali- ja terveysjärjestöjen on kyseltävä sinnikkäästi, miltä ratkaisuvaihtoehdot näyttävät heikoimman ihmisen kannalta. Vastausta ei pidä odottaa vain maan hallitukselta, ministeriryhmiltä tai Kuntaliitolta, vaan ihmisten itsensä ja heidän etujaan valvovien järjestöjen on arvioitava ja tuotava tarmolla esiin näkemyksiään.

Tavoitteena on löytää malli, jolla voidaan turvata laadukkaat ja riittävät hyvinvointipalvelut jokaiselle kaikkialla Suomessa. Näin minä ainakin tavoitteen olen ymmärtänyt. Uuden mallin on oltava luonnollisesti toteuttamiskelpoinen ja taloudellisesti realistinen. Sosiaalisektorin järjestöineen on nyt katsottava asioita ennen muuta palvelujen saatavuuden, laadun ja järjestämisen kannalta. Samalla on ensisijassa valvottava ihmisen hyvää eikä vain kunnan etua.

Kehitysvammaisten palvelujen järjestämisessä on kirjattava ainakin kolme reunaehto: palvelut tulee järjestää pääosin lähipalveluina, alan erityisosaaminen on turvattava maakunnallisena ja myös vaikeavammaisten palvelut on turvattava.

Kehitysvammaisten peruspalvelut tulee järjestää siten, että tarvitsijat saavat niitä laadukkaina ja riittävästi kotikunnastaan tai sen välittömästä läheisyydestä. Peruskuntamallin yhteydessä esiintuodut 30 000 asukkaan kunnat, jopa yli 50 000 asukkaan kunnat tarvitsevat yhteistyötä voidakseen turvata erityisosaamista vaativat palvelut kehitysvammaisille kuntalaisilleen. Palvelujen käyttäjille on tärkeää, että palvelut ovat saatavissa maakunnallisina. Kuntarakenteesta huolimatta tarvitaan maakunnallinen yksikkö, joka tarjoaa pitkäaikaisasumista eri tavoin vaikeavammaisille, paljon apua ja tukea tarvitseville henkilöille. Yksikköä tarvitaan myös kuntoutuksen hoidon ja tilapäishoidon järjestämiseen.

Yleisessä keskustelussa on pidetty keskeisinä kallista erikois-sairaanhoitoa ja vanhusten palvelujen tarvetta uutta palvelu- ja kuntarakennetta määriteltäessä. Valtavirrassa ei saa unohtaa pienten ryhmien palvelujen tarpeita. Uusi palvelu- ja kuntarakenne on rakennettava sellaiselle pohjalle, että myös pienet sosiaalipalveluja käyttävät ryhmät, kuten kehitysvammaiset, saavat itselleen laadukkaat ja riittävät palvelut.